

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd
Postboks 799 Sentrum

0106 OSLO

Dato: 12.02.2021

Vår ref: 20/04754-9 KEH

Deres ref:

Hørings svar fra Hamar biskop - Strategi Dnk 2022-2025

Hamar biskop takker for muligheten til å gi hørings svar på **Strategi for Den norske kirke 2022-2025**.

Innledningsvis ønsker Hamar biskop å spørre om det er selvsagt at man skal videreføre «Mer himmel på jord» som visjon for Den norske kirke. Det synes å være god grunn til at dette bør tas opp til samtale, all den tid det har etablert seg en annen og mer brukt «visjon» eller «slagord» for Dnk, nemlig «Rom for». Denne er brukt i kirkevalgkampanjer, og senest ved Den norske kirkes julevideo «Deilig er jorden». «Rom for» har alt etablert seg som det foretrukne kommunikasjonsuttrykket, og noe som synes å fungere godt for en folkekirke. Det bes om at dette vurderes på nytt, og bør være noe Kirkemøtet kunne si noe om. «Rom for» er også en visjon som vil passe godt som overskrift for de strategiske valg som herunder foreslås, og har en svært evangelisk klang over seg.

Her følger svar på de 8 hørings spørsmål.

A Identitetsbeskrivelse

1 Hvilken av identitetsbeskrivelsen av Den norske kirke mener dere er best?

Hamar biskop mener alternativ 2 er den beste.

2 Hvorfor velger dere denne?

Begge beskrivelsene inneholder kjerneoppgavene til en kristen kirke. Etter Hamar biskops syn er alternativ 1 en beskrivelse som kunne blitt brukt på svært mange kirker, mens alternativ 2 gir en enda tydeligere beskrivelse av hva som spesifikt kjennetegner Den norske kirke. Dette alternativet gjenspeiler også i stor grad Grunnlovens §16. At Dnk er en landsdekkende, demokratisk og åpen folkekirke er viktige kjennetegn på vår kirke, og dette er identitetsmarkører som er bra kommer frem i en overordnet beskrivelse. Disse begrepene underbygger i stor grad en vi-følelse i kirken vår, ved å være tilgjengelig overalt, åpen og inkluderende gjennom demokratiske prosesser. At kirken også beskrives som evangelisk-luthersk plasserer oss inn i en kirkefamilie, og gjenspeiler Den norske kirkes lærergrunnlag i henhold til §1 i Kirkeordning for Den norske kirke.

Hamar biskop vil fremme at det legges til ordet *tjenende* i beskrivelsen. Dette er et viktig begrep for Dnk, og viser at kirken har et diakonalt innsteg i møte med samfunn og mennesker. Det foreslås at dette ordet kommer etter *demokratisk* i identitetsbeskrivelsen.

Hamar biskop mener det er en pedagogisk utfordring for en folkekirke at *gudstjenester* må tolkes dit hen at det skal dekke både gudstjenesteliv, kirkelige handlinger, kirkemusikk og kultur. For en åpen og inkluderende folkekirke er for eksempel kirkelige handlinger svært sentralt, og er kanskje et begrep som burde komme frem på en eller annen måte.

B Formålskategorier

1 Hvor hensiktsmessig er inndelingen i de tre formålskategoriene for Den norske kirke?

Det kan være hensiktsmessig å dele inn strategidokumentet i kategorier for å synliggjøre de ulike sidene ved kirken. Selve inndelingen er også i tråd med generell strategiteori som sier at en strategi skal uttrykke noe om virksomhetens forhold til omgivelsene (kirken i samfunnet), dens aktiviteter (kirken for medlemmene) og ressursers og organisering (kirken som organisasjon). Det kan derimot være en utfordring å se hvordan disse tre kategoriene henger sammen, og at det er deler som er gjensidig avhengig av hverandre.

Hamar biskop er kritisk til begrepet *kirken for medlemmene*, da dette uttrykker en mer lukket kirke og ikke den åpne folkekirken som kommer frem i den valgte identitetsbeskrivelsen. I stedet ønsker biskopen at begrepet *kirken for befolkningen* eller *kirken for menneskene* blir brukt. Felles for disse er at de er mer inkluderende og uttrykker i større grad måten vi ønsker kirken skal fremstå. Å si at kirken er for medlemmene blir også galt, da kirken er medlemmene/menneskene. Det er viktig å ikke uttrykke et slags vi- og dem tenkning.

2 Har dere kommentarer til den foreslåtte inndelingen?

Det er en utfordring at eksemplet til oppsett både skal være strategi og kommunikasjon. Blikkfanget blir derfor *kirken for medlemmene*, og det er noe uheldig. Dette kan nok løses ved å endre på dokumentet, og gjennomtenke hva som bør være hovedbudskapet i det vi formidler, og hva man faktisk ser når man har et slikt oppsett foran seg. Ved å endre kategorien til for eksempel *Kirken for menneskene* vil man også løse utfordringen.

C Målbeskrivelser

1 Gi en vurdering av målbeskrivelsene i den tredelte formålsdelingen

Hamar biskop mener at forvaltningsansvaret godt kan komme frem i målbeskrivelsen for *Kirken i samfunnet*.

Videre mener Hamar biskop at ordet *tilhørighet* bør inngå i kategorien som nå kalles *Kirken for medlemmene*. Det bør derfor stå «Kirken gir felleskap og tilhørighet, mening og håp til mennesker».

«Kirken som organisasjon» bør endres til «Kirkens organisasjon», og må kunne gi retning i organiseringsdebatten, men uten at den foregriper et bestemt resultat. Hamar biskop foreslår en annen målformulering: «Kirkens organisasjon skal tjene sammenhengen i kirken, styrke lokalkirken, fremme frivillighet og gi et trygt arbeidsmiljø». Dette vil også henge sammen med de nasjonale satsningsområdene som Hamar biskop ønsker å foreslå på dette punktet.

D Nasjonale satsningsområder

1 Hvilke to nasjonale satsningsområder under hver formålskategori synes dere er viktigst i den kommende 4-årsperioden? Velg ut 2 x 3 nasjonale satsningsområder.

Kirken i samfunnet: Bærekraftsmålene og kulturarv

Bærekraftsmålene er helt sentrale målsetninger for myndigheter på både lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå. Som medlem av FN er Norge forpliktet på å arbeide med disse målene. Riksrevisjonen har avdekket av regjeringen er på etterskudd med gjennomføringen, blant annet mangler det koordinering, planlegging og kartlegging av status. Riksrevisjonens rapport foreslår en mer helhetlig tilnærming, og her har Dnk en mulighet til å bidra. Kirken kan være både en pådriver, kritiker og igangsetter i ulike fora der disse målene drøftes. Ved at kirken satser på Bærekraftsmålene vil man også kunne dekke sentrale utfordringer som sult, fattigdom og ulikhet, og ikke minst klima og miljø. Alt dette er diakonale områder. Det er helt avgjørende at kirkens stemme er tydelig inn i dette arbeidet, og arbeidet er alt i gang gjennom utviklingen av ressursen «Bærekraftsboka». Denne boken er også et godt redskap til å starte samtalen som må komme om det teologiske innsteget og innholdet til målene. Arbeid med Bærekraftsmålene gir også en anledning til å ha et internasjonalt blikk blant satsningsområdene som velges. Hamar biskop har allerede i samarbeid med andre samfunnsaktører startet samtaler om hvordan man kan fremheve Bærekraftsmålene, noe som viser at det er et stort potensial for å fronte dette satsningsområdet. Skoler, barnehager, bibliotek mm vil ha fokus på Bærekraftsmålene, og kirken bør derfor være en aktiv stemme i dette.

Kulturarv innebærer ivaretagelse og fokus på de mange og unike kirkebyggene i Dnk. Hamar bispedømme har lenge vært opptatt av betydningen av kirkebyggene, og skrev i sin årsrapport for 2019 under overskriften «Vurdering av fremtidsutsikter»:

Gjennom menighetsrådskurs, besøk i menighetene og under bispevisitaser er det tydelig at kirkebyggene har en veldig viktig rolle i folks liv. Dette underbygges av medlemsundersøkelsen, hvor 78 % er helt enig i at det er viktig at kommunen vedlikeholder kirkebyggene. Dette viser hvor viktig det vil være for kirken i årene fremover å få til gode relasjoner til bevilgende myndigheter, blant annet for å kunne ivareta kirkene i hele landet. Kirkebyggene er tradisjonsbærere, hellige rom og symbolbærer i et lokalsamfunn, og ikke minst viktige samlingsarenaer når samfunn rammes av alvorlige hendelser. Økningen i antall åpne kirker over flere år viser også den samme trenden; og det er viktig å gjøre rommene mer tilgjengelig, både for pilegrimer og beboere.

Hamar biskop merker seg også at saken har vært drøftet på Ungdommens kirkemøte 2020, som skriver:

Kirken må være åpen og tilgjengelig for hele samfunnet, både for den enkeltes behov for et stille og annerledes rom, men også for hele stedet ved større begivenheter, og ved ulykker og katastrofer.

Hamar biskop mener det er viktig at Dnk får en større satsning både på bevaring og formidling av kulturarven i årene fremover. Det er i den sammenheng viktig å peke på at kulturarv også har en immateriell side i tillegg til den materielle, og at kirken har her en stor rolle, ikke minst inn mot 1000års jubileet i 2030.

Kirken for medlemmene/menneskene: Gravferd og konfirmasjon

Gravferd er en av de mest sentrale folkekirkelige ritualene vi har. Det har en stor betydning for kirkens forhold til befolkningen, og det er nå lenge siden det har blitt gjort et større arbeid på denne kirkelige handlingen. Tiden er blant annet moden for å se på gravferden teologisk, religionssosiologisk, kommunikasjonsfaglig og selve gravferdsliturgien. Gravferd er allerede

tatt inn som et fokusområdet for 2021 (jf. KR 46/20 «Satsninger i budsjett 2021»). Det er fortsatt 93% av alle gravferder som gjøres i kirkene (2019) i Hamar bispedømme, så oppslutningen er fortsatt god, men det er allikevel grunn til å arbeide godt med dette for å holde oppslutningen ved like også i årene fremover.

Konfirmasjon har i de senere årene hatt en fallende trend i Hamar bispedømme. I årsrapporten for Hamar bispedømme 2019 står det:

I en tid med større valgmuligheter og en noe løsere tilknytning til kirken, vil innholdet i konfirmantopplegget og ikke minst ungdommens første møte med konfirmanttiden være viktig. Kvaliteten på informasjon og kommunikasjon knyttet til oppmeldingen til konfirmasjon vil kunne ha avgjørende betydning for den totale oppslutning.

Bispemøtet utarbeidet i 2020 et ressurshefte som særlig aktualiserer de sidene ved konfirmasjon som synliggjør hvor relevant det er i dagens samfunn, og belyser teologiske problemstillinger. Dette heftet kan danne god basis for satsningen på konfirmasjon. Arbeid med konfirmasjon har også overslag inn mot frivillighetsarbeidet, i og med at man møter mange foreldre og foresatte i denne tiden.

Til begge disse punktene vil Hamar biskop legge til at det er viktig å jobbe godt i dybden med de områdene som favner bredt i vår kirke. Ved å sette stort fokus på det faglige arbeidet med våre ritualer, øker kvaliteten på hvordan vi møter mennesker. Dette må gjøres med jevne mellomrom, og det skapes god tillit mellom folk og kirke i disse kirkelige handlingene.

Kirken som organisasjon: Frivillighet og rekruttering

Frivillighet er helt sentralt i kirkens arbeid. I høringsvaret fra Hamar bispedømmeråd og Hamar biskop på høringen om «Frivillighet i Den norske kirke» ble det fremhevet at

«Frivillighet er viktig både for å kunne gjennomføre konkrete tiltak, men også for å kunne ivareta mennesker gjennom å gi gode fellesskap og opplevelse av betydning og mening»

Videre mener Hamar bispedømmeråd og Hamar biskop at:

«Hamar bispedømmeråd mener at det er viktig å fokusere videre på kompetanse innen frivillighetsledelse og frivillighetskultur. En slik kultur tar innover seg rett forventningsnivå som stemmer med realitetene. Arbeid med frivillighet tar tid, og må prioriteres av menighetsråd og ledelse.»

..

«tillegg til å skaffe nye frivillige anser Hamar bispedømmeråd det som avgjørende å ivareta og motivere de som allerede er med som frivillige. Det er behov for en frivillighetsplan i menighetene for å styrke dette arbeidet. En plan for frivillighet vil også kunne gi andre ringvirkninger. Fornøyde frivillige er gode ambassadører for kirka i lokalsamfunnet»

I 2022 er det frivillighetsåret, og det er en mulighet her for kirken å utvikle gode samarbeid med andre aktører. Det er avgjørende at frivillighet blir en del av satsningen for Den norske kirke, da det også har gode synergieffekter til rekruttering av nye kirkelige medarbeidere.

Rekruttering er fortsatt særdeles viktig for Den norske kirke. I årsrapporten for 2019 fremheves det at i Hamar bispedømme ble det 15 stillinger utlyst flere ganger, fire av stillingene er lyst ut tre ganger. Mange av utlysninger har vært uten en eneste søknad, så rekrutteringskrisen er merkbar i bispedømmet. Når man i tillegg vet at man om noen år vil mangle svært mange prester er det det helt avgjørende å prioritere rekruttering høyt. Hamar

biskop ser arbeidet med å rekruttere, utvikle og beholde arbeidstakere som noe av det viktigste for å bevare en lokalt forankret folkekirke.

Selv om Hamar biskop ikke velger å trekke frem *god ledelse* som eget satsningsområde er det likevel viktig å påpeke hvor sterkt behov det er for en prioritering og fokus på dette feltet, ikke minst med tanke på rekruttering. Det trengs gode ledere på alle plan i kirken for å dra de store prosessene som nå kirken står i. God ledelse sammen med et trygt arbeidsmiljø tror Hamar biskop er viktige rekrutteringsfaktorer.

2 Er det andre nasjonale satsningsområder, som ikke er nevnt i forslaget, dere heller vil foreslå?

Hamar biskop mener at utvalget er tilstrekkelig.

3 Har dere kommentarer til ordlyden eller innholdet til noen av satsningsområdene dere valgte ut?

For de satsningsområder som til slutt velges må det utarbeides en mer konkretisert tekst over hva satsningen betyr i praksis for Den norske kirke, både gjennom mål og delmål, samt bruk av ansatte og ressurser. Strategi er et retningsvalg, og man velger hva man skal prioritere innenfor en gitt periode, og derfor må man sette seg klare mål og delmål for hver strategi. Det vil være naturlig at det valgte Kirkerådet får mandat til å utarbeide konkrete mål og delmål, men at det må forankres både regionalt og lokalt.

Med vennlig hilsen

Solveig Fiske
biskop

Kenneth Hansen
kirkefagsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk
kirkeråd

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO